

Denna artikel har publicerats i Församlingslyktan/ Houtskärs kapellförsamlings tidning 1/2018

PRÄSTGÅRDARNA I BORGÅ STIFT, del 9

I föregående artikel (del 8) i denna serie ingick en redogörelse över prästgårdssituationen i Helsingfors prosteri. Vi förflyttar oss i denna artikel till Östra Nyland, till Domprosteriet. När det gäller hur församlingarna är organiserade (som självständiga församlingar eller som församlingar i en kyrklig samfällighet) visar jag på läget i februari 2018. I fråga om användningen av de återstående prästgårdarna i de kyrkliga organisationernas ägo beskriver jag situationen i februari 2018.¹ När det gäller boendeplikten i prosteriets församlingar visar artikeln på samma sätt situationen i februari 2018.² Ett årtal inom parentes invid en specifik prästgård anger prästgårdens ursprungliga byggnadsår.³

År 1970 fanns det sex församlingar på Domprosteriets område och elva prästgårdar. Av prästgårdarna fungerade fem prästgårdar som kaplansboställen och sex boställen var avsedda för församlingens kyrkoherde.⁴ Till Domprosteriet hörde Borgå svenska domkyrkoförsamling, Lappträsk svenska församling, Liljendals församling, Lovisa svenska församling, Pernå församling och Sibbo svenska församling.⁵

På prosteriets område verkade tre kyrkliga samfälligheter. Den finska församlingen i Borgå och Borgå svenska domkyrkoförsamling bildade Borgå kyrkliga samfällighet.⁶ På Borgå svenska domkyrkoförsamlings område fanns det 1970 två prästgårdar.⁷ Domprostgården (1870-tal) var i den kyrkliga samfällighetens ägo.⁸ Domprostgården stod tom flera år på grund av att man inte inom den kyrkliga samfälligheten kunde enas om vad som ska göras med prästgården.

¹ Se specifik information inhämtat från de berörda församlingarna och kyrkliga samfälligheterna, se länkar till hemsidorna.

² Backström 2018.

³ Texten till denna artikel baserar sig på min högre pastoralavhandling *Prästgårdarna i Borgå stift – en undersökning av utvecklingen för prästgårdarna i Borgå stift åren 1970–2012* (2014), på min kandidatavhandling i träteknologi *Träanvändning och materialval i finska prästgårdar* (2016). Dessutom ingår nytt material från för en tid sedan avslutad forskning, Backström 2018. *Prästgårdens ekonomi, kultur och teologi*.

³ Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

⁴ Backström 2014, 28–29 samt bilaga 2, sida 8.

⁵ <http://www.borgastift.fi/kontakt/prosterierna/> [Läst 27.02.2018].

⁶ <https://www.borgaforsamlingar.fi/borga-kyrkliga-samfallighet/samfalligheten/> [Läst 27.02.2018].

⁷ Backström 2014, bilaga 2, sida 8.

⁸ Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

Renovering av Domprostgården inleddes 2015.⁹ Den har efter renovering tagits i användning som församlingarnas verksamhetsutrymmen och det är också möjligt för församlingsmedlemmar att hyra utrymmen i prästgården för olika slags sammankomster. De tidigare sovrummen i Domprostgården används som arbetsutrymmen för domkyrkoförsamlingens präster.¹⁰ Kaplansgården (1763) i Borgå svenska domkyrkoförsamling var i samfällighetens ägo. Prästgården användes som utrymme för den svenska och den finska församlingens verksamhet.¹¹

Till Lovisanejdens kyrkliga samfällighet hörde Lappträsk svenska och finska församling, Liljendals församling, Lovisa svenska och finska församling, Pernå församling och Strömfors församling.¹² På nuvarande Lovisanejdens kyrkliga samfällighets område fanns 1970 sju prästgårdar, två prästgårdar i Lappträsk, en prästgård i Liljendal, en prästgård i Lovisa och tre prästgårdar i Pernå.¹³ I Lappträsk fanns 1970 två prästgårdar, kyrkoherdebostället (1954) på Tallbacka lägenhet och kaplansbostället (1850) på Georgas lägenhet.¹⁴ Prästgården avsedd för kyrkoherden användes åren 1954–1999 som prästgård men renoverades och togs 2001 i bruk som församlingshem.¹⁵ Kaplansgården fungerade en tid bland annat som ekonomikontor men såldes 2001.¹⁶ Kyrkoherdebostaden i Lovisa (1900) var inrymt i ett större trähus i stadsmiljö. Fastigheten används bland annat som klubbutrymme och för ungdomsverksamhet.¹⁷ Den gamla prästgården i Liljendal revs på 1970-talet och samtidigt byggdes en ny prästgård för kyrkoherden. I prästgårdens ena flygel fanns församlingens kansli inrymt och i övrigt användes prästgården som arbets- och samlingsutrymme.¹⁸ I Pernå församling har den äldre prästgården på Nallas lägenhet från 1776 ursprungligen fungerat som kyrkoherdeboställe fram tills man byggde en ny och större prästgård på 1851.¹⁹ Nybygget fick rollen som kyrkoherdeboställe när den stod klar och den äldre prästgården fick rollen som kaplansgård. Bägge prästgårdar finns på samma tomt. Prästgården användes som plats för barn- och ungdomsarbete samt mera

⁹ Backström 2014, 29; Backström 2016, 37–38.

¹⁰ Hos förf. Meddelat av Mats Lindgård 27.02.2018.

¹¹ Backström 2014, 29; Backström 2018, bilaga 3, sida 8; <https://www.borgaforsamlingar.fi/tilat-ja-kiinteistot/brobacksstugan/> [Läst 27.02.2018].

¹² <http://www.lovisanejdensforsamlingar.fi/> [Läst 27.02.2018].

¹³ Backström 2014, bilaga 2, sida 8; Backström 2016, bilaga 2–3; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

¹⁴ Backström 2014, bilaga 2, sida 8; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

¹⁵ Backström 2018, bilaga 3, sida 8 samt bilaga 27, sida 3.

¹⁶ Backström 2014, 30–31; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

¹⁷ Backström 2014, 29–30; Backström 2018, bilaga 3, sida 8; <http://www.lovisasvenskaforsamling.fi/kyrkor-och-lokaler/lovisa-prastgard> [Läst 27.02.2018].

¹⁸ Backström 2014, 29–30; Backström 2016, 75–80; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

¹⁹ Backström 2014, 30; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

sporadiskt som plats för olika typer av sammankomster.²⁰ Den äldre prästgården användes som pastorskansli. Pernå församling har också en kaplansgård som är byggd på 1960-talet.²¹

Sibbo svenska församling bildar Sibbo kyrkliga samfällighet tillsammans med den finska församlingen i Sibbo.²² År 1970 fanns det två prästgårdar på nuvarande Sibbo svenska församlings område.²³ Kyrkoherdebostaden (1845) i Sibbo är renoverad och användes av den svenska och den finska församlingen för olika typer av församlingssammankomster.²⁴ Kaplansgården (1879) på Knuts lägenhet som ursprungligen byggdes för en kaplansänkas behov används som bostad.²⁵

På Domprosteriets område fanns det i februari 2018 två tjänster förenade med generell boendeplikt. Domprosten hade personlig befrielse från boendeplikten och Domprostgården har som vi konstaterat tagits i bruk för andra ändamål.²⁶ I Lovisa svenska församling var kyrkoherdetjänsten förenad med generell boendeplikt, men kyrkoherden hade personlig befrielse från boende i prästgården.²⁷ Liljendals församling, Lappträsk svenska församling, Pernå församling och Lovisa svenska församling slås 2019 samman till en församling som får namnet Agricola svenska församling.²⁸ Kyrkoherdetjänsten i Lovisa svenska församling ombildas i samband med samgången till kaplanstjänst och i och med det faller boendeplikten bort.²⁹ På Domprosteriets område fanns det i februari totalt tio prästgårdar men ingen av dem används längre som bostad för prästerskapet. Under perioden 2002–2018 i januari har det inte skett försäljning av någon prästgård på prosteriets område. Församlingarna har hittat nya användningsformer för prästgårdarna och det kan ses som en positiv utveckling. På det sättet kan prästgårdarna fortfarande fungera som tydliga såväl kulturella som teologiska artefakter i närmiljön i Östra Nyland. Samtidigt erbjuder fastigheterna attraktiva verksamhets- och arbetsmiljöer för de anställda och för församlingsmedlemmarna.³⁰

Harry Sanfrid Backström, kyrkoherde i Väståbolands svenska församling och i skrivandets ögonblick disputand vid Åbo Akademi.

²⁰ <http://www.pernaforsamling.fi/kirkko-ja-tilat/prastgarden> [Läst 27.02.2018].

²¹ Backström 2014, 30; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

²² <http://www.sibbosvenskaforsamling.fi/information-kansli/sibbo-kykliga-samfallighet> [Läst 28.02.2018].

²³ Backström 2014, bilaga 2, sida 8.

²⁴ Backström 2014, 30; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

²⁵ Backström 2014, 30; Backström 2018, bilaga 3, sida 8.

²⁶ Hos förf. Meddelat av Mats Lindgård 27.02.2018.

²⁷ Backström 2016, bilaga 5; Hos förf. Meddelat av Stina Lindgård 27.02.2018.

²⁸ Backström 2018, 424–425.

²⁹ Hos förf. Meddelat av Stina Lindgård 27.02.2018.

³⁰ Backström 2018, 418–421 samt bilaga 3, sida 8.